

Asia: VN/22006

Lausuntopyyntö koskien yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Tukijakson ajankohta: Minkä kuukausien aikana edustamanne alan liiketoiminta on kärsinyt eniten 1.6.2020 jälkeen ja kuinka paljon verrattuna vastaavaan ajankohtaan 2019?

Kuten ehdotuksen perusteluissakin todetaan, pandemia ja siihen liittyvät viranomaistoimet ovat vaikuttaneet eri toimijoihin eri vaiheissa. Myös sosiaali- ja terveysalan sisäisesti vaikutukset ovat kohdentuneet eri ajankohtiin. Esimerkiksi vanhusten ja vammaisten päivä- ja työtoiminnan vaikutukset ovat jollakin toimijalla olleet suurimmillaan kesä-heinäkuussa, toisella elo-syyskuussa. Esitämme, että tukikausi olisi useamman kuukauden mittainen tai vaihtoehtoisesti yrityksen tulisi saada itse valita tukikuukautensa, jolloin tuki kohdentuisi juuri sen tappiollisimpaan ajankohtaan. Vertailuajankohtana voitaisiin pitää tukikautta vastaavaa edellisen vuoden ajankohtaa.

Liikevaihdon vertailuajanjakso

Edellisen vuoden vastaava ajankohta on luonteva lähtökohta vertailulle.

Kustannustuen myöntämisen liikevaihtoraja

Kannatamme liikevaihdon minimirajan poistoa.

Kustannustuen kohdentaminen toimialan mukaan eniten koronaepidemiasta kärsineille aloille

Täysin selvää ei ole, millä tavoin sääntelyä tarkennettaisiin. Jos tarkentamisella tarkoitetaan vain liikevaihdon laskulle asetettujen prosenttirajojen tarkistamista, kannatamme sitä edellyttäen, että rajoja ei koroteta. Jos tarkoitetaan muutakin, niin olennaista on varmistaa, että kaikki pandemiasta johtuvat merkittävät taloudelliset ongelmat voivat muodostaa toimialapoikkeusperusteen.

Tuen määrittämisessä huomioitavien kiinteiden kustannusten rajaus

Välttämättöminä kustannuksina tulisi huomioida:

- pandemiasta johtuva suojarusteiden ja -tarvikkeiden sekä puhdistus- ja desinfiointiaineiden lisäys (monissa sosiaali- ja terveyspalveluissa huomattava kuluerä)

- lisääntyneet turvallisuuteen liittyvät kulut (sisäänpääsyn ja tilojen valvonta, turvapuhelinjärjestelmien päivitykset ja tarkennukset)
- taloushallinto ja tilintarkastus (monilla pienillä toimijoilla ulkoistettu; vastaa niiden toimijoiden palkkauskuluja, jotka hoitavat nämä itse)
- It-palvelut ja -laitteet (myös usein ulkoistettu)
- työterveysmaksut

Lisäksi viittaamme tapahtumateollisuuden lausunnossaan listaamiin kuluihin:

- Vuokratyövoiman kulut
- Alihankintana ostettavasta työstä syntyneet palkat, palkkiot ja näihin rinnastettavat kustannukset
- Omistuskiinteistön vastikkeet ja lainakorot
- Laite- ja ohjelmistovuokrat
- Sähkö, vartiointi, vesi, kaasu etc. kulut
- Pankkikulut
- Puhelin- ja internetkulut
- Finnveran takaamien lainojen hoitokulut
- Vakuutukset (pois lukien vapaaehtoiset henkilöstöön liittyvät lisävakuutusturvat)

Kustannustuen enimmäismäärä ja yhteensovittaminen

-

Muita näkemyksiä kustannustukeen ehdotetuista muutoksista?

Esitettyjen muutosten lisäksi tulee edelleen selvittää sitä, miten lakia sovelletaan yhdistyksiin ja säätiöihin (jäljempänä myös "järjestöt"). On hyvä, että järjestöjen asema on tuotu esiin ensimmäisen kustannustukilain perusteluissa, mutta lain soveltamisessa on edelleen esiintynyt pulmia. Siksi lakia ja/tai sen perusteluja tulee täsmentää seuraavien kolmen kohdan mukaisesti.

1) Laissa ja/tai sen perusteluissa tulee todeta nimenomaisesti, että myös taloudellista toimintaa (käytännössä liiketoimintaa) harjoittavat yhdistykset ja säätiöt kuuluvat lain soveltamisalaan.

Perustelu: Suomen on noudatettava EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Sen mukaan yrityksiä ovat kaikki toimijat, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa eli tarjoavat tavaroita tai palveluja markkinoilla. Yrityksiä ovat siis myös taloudellista toimintaa harjoittavat yhdistykset ja säätiöt. Tämä ei ole aina ollut kaikille tukien myöntäjille selvää, kuten esimerkiksi Business Finlandin tapaus on osoittanut. Lisäksi käytännön työtä tekevät viranomaiset soveltavat vain Suomen lakia eivätkä hae ohjeistusta suoraan EU-oikeudesta. Siksi asia tulee ilmaista selvästi kansallisessa laissa.

2) Laissa ja/tai sen perusteluissa tulee myös todeta yksiselitteisesti, että yhdistykset ja säätiöt ovat yrityksiä ja kuuluvat lain soveltamisalaan ainoastaan taloudellisen toimintansa (eli käytännössä liiketoimintansa) osalta. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kustannustukilain tarkoittamana liikevaihtona on pidettävä vain järjestöjen taloudellisen toiminnan liikevaihtoa. Niiden ei-taloudellista toimintaa ei pidä yritystukia myönnettäessä huomioida lainkaan.

Perustelu: EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaan ”Yksikkö, joka harjoittaa sekä taloudellista että muuta kuin taloudellista toimintaa, katsotaan yritykseksi ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta” (Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä, 2016/ C 262/01, kappale 10)

3) Lakia tulee muuttaa siten, että sitä käytännössä sovellettaessa on mahdollista tehdä edellä kuvattu erottelu järjestöjen taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan välillä.

Ensimmäisessä kustannustukilaissa (ks. 4§, tuen määräytymisperusteet) erottelu on mahdollinen liikevaihdon osalta, koska liikevaihto arvioidaan verottajalta saatujen arvonlisäverotietojen ja hakijoiden tukihakemuksissaan antamien ilmoitusten perusteella. Verottajalta saatavat tiedot eivät siis kata muuta kuin taloudellista toimintaa ja tuen hakijat voivat jättää ei-taloudellisen toiminnan ilmoitustensa ulkopuolelle. Myös kiinteiden kustannusten osalta erottelu onnistuu, koska se perustuu tuen hakijoiden omiin ilmoituksiin. Sen sijaan palkkauskulujen osalta erottelu ei ole onnistunut, koska lakitekstissä lukee, että tukea myönnettäessä huomioidaan ”yrityksen työntekijöiden palkkauskulut tulorekisterin tietojen mukaan”. Koska tulorekisterissä ei tehdä eroa järjestöjen taloudellisen (eli liiketoiminnan) ja ei-taloudellisen toiminnan palkkauskulujen välillä, tukia myönnettäessä on jouduttu ottamaan huomioon myös järjestöjen ei-taloudellisen toiminnan palkkauskulut, mikä on johtanut tukien ylimitoitukseen. Pulmaa ei olisi, jos myös palkkauskulujen huomiointi voisi perustua tuen hakijan omaan ilmoitukseen niissä tapauksissa, joissa hakija harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa.

Väätäjä Kirsi
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry